

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం
(ఏకాంకిక)

రచన:
సి.సాకేత ప్రవీణ్

ప్రచురణ
సాహితీ కళాభారతి షాద్‌నగర్

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం

GOLKONDA TELUGU SAAHITI VAIBHAVAM

రచన: సి. సాకేత ప్రవీణ్

ప్రథమ ముద్రణ: శోభకృత్ జ్యేష్ఠమాసం, జూన్ 2023

ప్రతులు : 1000

సర్వ హక్కులు: రచయితవి

వెల: అమూల్యం

ప్రతులకు:

1. సి. సాకేత ప్రవీణ్

సాకేత్ కుదీర్, జడ్చర్ల, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా

2. సాహితీ కళాభారతి

షాద్ నగర్ రంగారెడ్డి జిల్లా

ప్రచురణ కర్తలు:

సాహితీ కళాభారతి

షాద్ నగర్

DTP, Book Setting and Cover page Design:

KP Laxmi Narasimha - 9010645470

సుల్తాన్ ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా

పుస్తకం హస్తభూషణం మాత్రమే కాకూడదు
శ్రద్ధతో చదువుదాం!
మరొకరికి బహుమతిగా అందించి తరిద్దాం!

అంకితం

స్వర్గీయ శ్రీమాన్ శేషభట్టర్ నరసింహాచార్యుల గారికి...

భక్తితో...

కావ్యేషు నాటక రమ్యమ్

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం ఏకాంకికను వెలువరుస్తున్న కవి మిత్రులు సాకేత ప్రవీణ్ గారికి శుభాకాంక్షలు. సుమధుర సంభాషణలతో రస రమ్యంగా తీర్చి దిద్దిన ఈ ఏకాంకికలో అచ్చ తెలుగు కావ్య రచయిత పొన్నగంటి తెలగనను మొదలుకొని కందుకూరి రుద్రకవి మరింగంటి సింగ రాచార్యులు మొదలైన కవులతో ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా జరిపిన కవితా గోష్టి అద్భుతంగా ఉన్నది. వాగ్గేయకారుడైన క్షేత్రయ్య ఈ గోష్టిలో పాలుపంచు కొని జావళీలు మువ్వ పదాలను ఆలపించడం, అదేవిధంగా వారి మధ్య జరిగిన సంభాషణా క్రమాన్ని చక్కగా చిత్రీకరించడం జరిగింది. తెలుగు సాహిత్య వైభవాన్ని ఎలుగెత్తి చాటిన ఏకాంకిక ఇది.

నాటి నుండి నేటి వరకు రాజ్యమేలు వారు కేవలం రాజ్య నిర్వహణా సామర్థ్యాన్ని, ఆధిపత్యాన్ని మాత్రమే కాక కవి పండితులను ఆదరించి, ఆరా ధించి సాహిత్య వైభవానికి పరవశించి పోయినవారు అతి కొద్దిమంది మాత్రమే ఉన్నారు. అంతేగాక కొందరు రాజులు అక్బర్, కుతుబ్షాహీలు టిప్పు సుల్తాన్ వంటి వారు రాజ్య విస్తరణ కోసం యుద్ధాలు చేశారు. అంతేకానీ మన ఆచార వ్యవహారాలను భగ్నం చేయలేదు. అలా మన ఆచార వ్యవహారాలను భగ్నం చేయని వారిలో కుతుబ్షాహీలను చెప్పుకోవచ్చు. అందులో తెలుగు కవులకు కావ్యాలకు చక్కని గౌరవం కల్పించి, నీరాజనాల అందించిన వారు ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా ముఖ్యులు. భువన విజయం నాటకం వంటి గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం అనే ఏకాంకికకు రూపునిచ్చిన వారు సాకేత్ ప్రవీణ్ గారు. భరతముని నాటక సూత్రాలను అధ్యయనం చేసి, కాళిదాసాది ప్రాచీన నాటక కర్తల రచనలు మొదలుకొని ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం వంటి నాటకాల వరకు క్షుణ్ణంగా పఠనం చేసి నాటక ప్రామాణిక విలువలను ఒంట పట్టించుకుని నాంది, ప్రస్తావనాది నాటక లక్షణాలను, పద్ధతులను

కావ్యేషు నాటక రమ్యమ్

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం ఏకాంకికను వెలువరుస్తున్న కవి మిత్రులు సాకేత ప్రవీణ్ గారికి శుభాకాంక్షలు. సుమధుర సంభాషణలతో రస రమ్యంగా తీర్చి దిద్దిన ఈ ఏకాంకికలో అచ్చ తెలుగు కావ్య రచయిత పొన్నగంటి తెలగనను మొదలుకొని కందుకూరి రుద్రకవి మరింగంటి సింగ రాచార్యులు మొదలైన కవులతో ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా జరిపిన కవితా గోష్టి అద్భుతంగా ఉన్నది. వాగ్గేయకారుడైన క్షేత్రయ్య ఈ గోష్టిలో పాలుపంచు కొని జావళీలు మువ్వ పదాలను ఆలపించడం, అదేవిధంగా వారి మధ్య జరిగిన సంభాషణా క్రమాన్ని చక్కగా చిత్రీకరించడం జరిగింది. తెలుగు సాహిత్య వైభవాన్ని ఎలుగెత్తి చాటిన ఏకాంకిక ఇది.

నాటి నుండి నేటి వరకు రాజ్యమేలు వారు కేవలం రాజ్య నిర్వహణా సామర్థ్యాన్ని, ఆధిపత్యాన్ని మాత్రమే కాక కవి పండితులను ఆదరించి, ఆరా ధించి సాహిత్య వైభవానికి పరవశించి పోయినవారు అతి కొద్దిమంది మాత్రమే ఉన్నారు. అంతేగాక కొందరు రాజులు అక్బర్, కుతుబ్షాహీలు టిప్పు సుల్తాన్ వంటి వారు రాజ్య విస్తరణ కోసం యుద్ధాలు చేశారు. అంతేకానీ మన ఆచార వ్యవహారాలను భగ్నం చేయలేదు. అలా మన ఆచార వ్యవహారాలను భగ్నం చేయని వారిలో కుతుబ్షాహీలను చెప్పుకోవచ్చు. అందులో తెలుగు కవులకు కావ్యాలకు చక్కని గౌరవం కల్పించి, నీరాజనాల అందించిన వారు ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా ముఖ్యులు. భువన విజయం నాటకం వంటి గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం అనే ఏకాంకికకు రూపునిచ్చిన వారు సాకేత్ ప్రవీణ్ గారు. భరతముని నాటక సూత్రాలను అధ్యయనం చేసి, కాళిదాసాది ప్రాచీన నాటక కర్తల రచనలు మొదలుకొని ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం వంటి నాటకాల వరకు క్షుణ్ణంగా పఠనం చేసి నాటక ప్రామాణిక విలువలను ఒంట పట్టించుకుని నాంది, ప్రస్తావనాది నాటక లక్షణాలను, పద్ధతులను గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం—

అనుసరించి సాగిన రచన ఈ ఏకాంకిక. ఈ ఏకాంకిక పాఠకులని 15వ శతాబ్దం ఉత్తరార్థం 16వ శతాబ్దం పూర్వార్థంలోకి తీసుకెళుతుంది.

కుతుబ్ షాహీ రాజులకు తెలుగు భాష పట్ల ఉన్న గౌరవాన్ని, పట్టు సూచిస్తున్నది ఈ ఏకాంకిక. కుతుబ్ షాహీ పాలకులు అసఫ్జాహీల వంటి వారు కాదు అన్నది అక్షర సత్యం. ఈ ఏకాంకిక చదువుతూ ఉంటే కందాళ రామాచార్యులు, రంగాచార్యుల సంస్కృత భాషా పదబంధాలు సమాస చమత్కృతులు ఇందులో మనకు కనిపిస్తాయి. అంతేగాక వీరి ఏకాంకికలోని పాత్రలు సజీవమై సాక్షాత్కరిస్తాయి. కవుల వైయక్తిక ప్రతిభను వారి అభివృద్ధి రూప వైశిష్ట్యాలను ఒడిసి పట్టుకొని, తన రచన కొనసాగించడం వల్ల ఆ పాత్రలు మన ముందుకు వచ్చి మాట్లాడుతున్న దివ్యానుభూతిని పాఠకులు పొందుతారు. సింగరాచార్యులు మొదలైనటువంటి కవి పండితుల పాత్రల ద్వారా గొప్ప రస సిద్ధిని పొందుతారు పాఠకులు. ఇటు వంటి అద్భుతమైన రచన అందించిన సాకేత ప్రవీణ్ గారు తండ్రి తాత ముత్తాతల (వంగూరు వేకట రత్నమాచార్యులు, తిరువేంగళాచార్యులు, లక్ష్మణాచార్యులు) వారసత్వ పరంపరను నిరాటంకంగా కొనసాగించడం సంతోషకరమని భావిస్తూ, తెలంగాణ సాహిత్యం పూర్వం నుండి గేయ నృత్య రూపకాలలో ప్రదర్శితమైనదే. అదేవిధంగా.....ఈ ఏకాంకిక ప్రదర్శన చేత కూడా మరింత ఆదరణ పొందగలదని భావిస్తూ..... పద్యాలు కూడా సులభ శైలితో కూడినవి ఎంపిక చేసుకోవడం వలన వినసాంపై హావభావ ప్రకటనకు అనుకూలమై ఉన్నవి. చక్కటి ఏకాంకికను అందించిన కవి మిత్రుడు సాకేత ప్రవీణ్ గారు మున్ముందు మరెన్నో ప్రక్రియలలో తనదైన ప్రత్యేక శైలిలో మరిన్ని కావ్యాలను వెలువరించాలని మనస్ఫూర్తిగా కోరుకుంటూ....

-గోరేటి వెంకన్న, MLC, ప్రజా వాగ్గేయకారుడు

సాకేతుని సాహిత్యం...సర్వజన రంజకం...

కులాన్ని బట్టి గుణం ఉండదు. మతాన్ని బట్టి అభిమతాలు ఉండవు. హిందువులు చేసుకునే సేవలపాటుసమైనా, ముస్లింలు చేసుకునే షీర్ కుర్మా అయినా రుచి ఒక్కటే. అభిరుచి మారదు. నాటికి నేటికి తేనెలొలికే ఏ సాహిత్య మైన మతాలకు అతీతంగా జనాదరణ పొందుతుంది. మతాలకు అతీతంగా అనాటి రాజుల కాలంలో కూడా తెలుగు సాహిత్యానికి అరుదైన గౌరవం దక్కింది. ఈ విషయాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చేందుకు కవి, అధ్యాపకుడు, అత్యీయ మిత్రుడు సాకేత ప్రవీణ్ చేసిన కృషి అత్యంత అభినందనీయం. గోల్కొండ రాజులలో ఒకరైన ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా చేసిన సాహిత్య సేవ గురించి అందరికీ తెలిసినా... శ్రీకృష్ణదేవరాయల భువన విజయం తరహాలోనే మన తెలంగాణ గోల్కొండ కోటపై సాగిన తెలుగు సాహితీ వైభవం గురించి చాలా మందికి తెలియదు. దానిని ఈ రోజున వెలుగులోకి తెచ్చే ప్రయత్నం చేసిన సాకేత ప్రవీణ్ సాహితీ సేవ నేటి సాహితీవేత్తలకు ఆదర్శంగా నిలుస్తుంది. మనం మరచిపోయిన అనాటి మహాకవులు సింగచార్యులు, కందుకూరి రుద్రకవి, అద్దంకి గంగాధరం, క్షేత్రయ్య, సారంగ తమ్మయ్య, పొన్నగంటి తెలగన లాంటి కవులను గుర్తుకు చేయడమే కాకుండా, వారి కలం నుంచి ఆవిష్కరించబడిన నిరోష్ఠ రామాయణం, సుగ్రీవ విజయం, తపతి సుంద రోపాఖ్యానం, జనార్ధనాష్టకం వంటి కావ్యాల ద్వారా వారి ప్రతిభను కూడా వెలుగులోకి తీసుకురావడం ప్రశంసనీయం. ఈ కవి రచించిన ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ నేతృత్వంలో సాగిన సాహితీ గోష్టి ఆద్యంతం జనరంజకంగా ఉంది. ముక్కులు చెక్కులు మూపులు వీపులు ప్రక్కలు పిక్కలు బరువులు దరువులు. లాంటి పదప్రయోగాలు నవ్వించాయి...కవ్వించాయి...కొందరు తమ స్వార్థ రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసం మత విద్వేషాలను రెచ్చగొడుతున్న గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం—

తరుణంలో, దశాబ్ది తెలంగాణ తన చరిత్రను నెమరు వేసుకుంటున్న సమయంలో ఆనాటి తెలంగాణ వైభవాన్ని కళ్ళకు కట్టినట్లు వర్ణించిన తీరు అమోఘం. సాకేత ప్రవీణ్ జన్మ ధన్యము...ధన్యము...ధన్యమూ...

-ఎండి ఖాజా పాషా (కేపీ)

నీనియర్ పాత్రికేయుడు,
కళాకారుడు, సామాజిక సేవకుడు.

నాటకానికి పునర్వైభవం

‘వాక్యం రసాత్మకం కావ్యం ‘కావ్యేషు నాటకమ్ రమ్యమ్-రసాత్మకమై నది ఒక్క వాక్యమే అయినా కావ్యంగా భావింపబడుతుందనీ. కావ్యాలన్నింటిలో (సాహితీ ప్రక్రియలన్నింటిలోకి) నాటకమే రమ్యమైనదనీ లాక్షణికులు పేర్కొన్నారు. మొట్ట మొదటి నాట్యాచారుడు భరతముని నుంచి అభినవగుప్తుడు, ఆనంద వర్ధనుని దాకా దాదాపు పదిహేను వందల సంవత్సరాలు జరిగిన చర్చలో రస సంఖ్య, ఇతర కావ్య లక్షణాలలో భిన్నాభిప్రాయాలున్నా సాహిత్య ప్రక్రియలలో నాటకమే గొప్పదనే విషయంలో ఏకాభిప్రాయం వ్యక్తపరిచారు.

బుల్లితెర, వెండితెరలు రాజ్యమేలుతున్న ఈ కాలంలో నాటకాలు దాదాపుగా కనుమరుగవుతున్నాయి. ఇలాంటి తరుణంలో మళ్ళీ నాటక ప్రక్రియకు పునర్వైభవం కల్గించే దిశగా మిత్రుడు సాకేత ప్రవీణ్ గారు ‘గోల్కొండ సాహితీ వైభవాన్ని వెలువరించడం అత్యంత ఆనంద దాయకం.

ఇందులో మొట్టమొదటి అచ్చతెనుగు రచన ‘యయాతి చరిత్ర’ వెలువడిన కాలం నాటి ఇబ్రహీం కుతుబ్ షా జరిపిన సాహిత్య గోష్టిని కన్నులకు కట్టినట్టుగా నాటకీకరించారు.’

తెలుగు కవులచే ‘మల్కిభరాముడు’గా పిలిపించుకున్న ఇబ్రహీం కుతుబ్ షా తన చిన్నతనంలో విజయనగర రాజుల వద్ద పెరిగాడని చరిత్ర చెపుతున్నది. ఈ నేపథ్యంలోనే అతనికి సాహిత్య జిజ్ఞాస కలిగి, తన హయాంలో ఎందరో కవి పండితులను పోషించి చిరస్థాయిగా పేరును నిలుపుకున్నాడన్నది నిర్వవాదాంశం.

ఈ ఏకాంకికను చదువుతుంటే ఇబ్రహీం కుతుబ్ షాకు తెలుగు భాషపై గల పట్టు, సాహిత్యం పై మమకారం కవి పండితుల యెడ గౌరవారభిమానాలు ద్యోతకమవుతాయి. మరింగంటి సింగరాచార్యులు, కందుకూరి రుద్రకవి, పొన్నకంటి తెలగన, క్షేత్రయ్య, అద్దంకి గంగాధరుడు తదితర కవులతో ఆయన జరిపిన సంభాషణ' రమణీయంగా ఉంది. ముఖ్యంగా క్షేత్రయ్య - ఇబ్రహీం కుతుబ్షాల మధ్య సన్నివేశం ఆనాటి మతసామరస్య వాతావరణాన్ని చక్కగా వ్యక్తపరిచింది.

ఇది ఒక చారిత్రక ఏకాంకిక. ఈ నాటిక మన రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రాంతాలలో ప్రదర్శింపబడాలనీ, తద్వారా ఆనాటి కవుల పాండిత్యాన్ని ఈ తరం వారు అవగతం చేసుకోవాలనీ ఆకాంక్షిస్తూ...ఆత్మీయ మిత్రులు సాకేత ప్రవీణ్ గారు గతంలో 'సాకేత సౌరభాలు', 'శుకదూతం 'మొదలైన పుస్తకాలను వెలువరించారు. ఇక ముందు కూడా అన్ని ప్రక్రియల్లోనూ రచనలు చేసి సమాజానికి అందివ్వాలని కోరుకుంటూ...

-చక్రవర్తుల రమణాచార్యులు
కవి, తెలుగు పండితులు

ప్రతి అక్షరానికి... ప్రణమిల్లుతూ...

ఆత్మీయ మిత్రులు సాకేత ప్రవీణ్ గారి కలం హలంతో సాహితీ సేద్యంలో పండిన ఆరోపంట గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం. ఈ ఏకాంకిక పఠనా సక్తికరంగా సాగింది. నాటక రచనలో పాత్రాచిత్వం, విషయ నిష్ఠ, వీలైనంత తక్కువ సమయంలో ఎక్కువ అంశాల ప్రదర్శన కొనసాగాలి. ఆ ప్రయత్నంలో మిత్రుడు కృతార్థుడైనాడని చెప్పగలను.

సమాజ హితం కోరేదే సాహిత్యం, సాహిత్య పోషణ ద్వారా నిన్నటి మన వైభవం, రేపటి మన అవసరం తెలవాలి. ఈ నాటకం ద్వారా మన తెలం గాణలో గల సాహితీ వైభవం తెలిసింది. రేపటి తరానికి భాష పట్ల మక్కువ పెరగడానికి దోహదకారిగా నిలిచిందని భావిస్తున్నాను.

ఇందులోని భాష కడు రమణీయంగా, కవితాత్మకంగా, లయబద్ధంగా, సాగింది. చక్కని సమాస పదాలు రచనకు పాత్రలకు గాంభీర్యాన్ని చేకూర్చాయి. మొత్తంగా చక్కని నాటకాన్ని అందించిన ఆత్మీయ మిత్రునికి శుభాభివంద నాలు తెలుపుతూ...ఈ (మీ) సాహితీ సేద్యం నిరంతరంగా కొనసాగాలని ఆశిస్తూ....ఆ దేవుడు మీకు ఆ శక్తి యుక్తులు ప్రసాదించాలని ప్రార్థిస్తూ...

-వెన్నె గౌరీశంకర్

జయహో మిత్రమా

కాలచక్రంలో కరిగిపోయిన తెలంగాణ ప్రాంతపు సంప్రదాయాలు, కళలు, సాహితీ సంపద, జానపద కళారూపాలు తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణోద్యమ సమయంలో ఒక్కొక్కటిగా వెలుగులోకి వస్తూ రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత అత్యున్నత స్థాయికి చేరుకున్నాయి. నిన్నటి, నేటి, రేపటి తరాల వారు కూడా ఇది మన సంస్కృతి అని మన భాష, మన మాండలికాలకు కూడా పట్టం కట్టిన సందర్భంలో మిత్రుడు, బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి సాకేత ప్రవీణ్ వెలువరించిన ఈ గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం నాటిక మన తెలంగాణ ప్రాంతంలోని గొప్ప కవులు, రచయితలు, వారిని ఆదరించి తెలుగు ప్రాభవాన్ని దేదీప్యమానంగా వెలుగొందించిన గోల్కొండ కుతుబ్ షాహీ రాజుల భాషాభిమానం, మతసామరస్యాలకు అద్దం పడుతుంది. 16వ శతాబ్దం నాటి అద్భుత సాహితీ చర్చలను ఆవిష్కరిస్తుంది.

ఆనాటి తెలంగాణ కవుల రచనలు మన పాఠ్యపుస్తకాలలో మచ్చుకైనా ఉండేవి కావు ఈ మధ్యకాలంలోనే మన పిల్లలకు మన ప్రాంతపు కవులు, వారి రచనలు, వీరుల చరిత్రలు మొదలగు అంశాలు పాఠ్య పుస్తకాల్లో చేర్చడం ద్వారా తెలుస్తున్నది.

మిత్రుడు సాకేత్ రచన ద్వారా చవులూరే క్షేత్రయ్య, పొన్నగంటి తెలగన, కందుకూరి, రుద్రకవి వంటి వారి కవితా సుధలే కాక ఈ నాటకాన్ని ప్రదర్శించడం ద్వారా జానపద కళల రుచులను కూడా ఆస్వాదిస్తారు అనడంలో సందేహం లేదు.

చక్కటి శైలితో, నాటక లక్షణాలతో అద్భుతంగా సాగిన ఈ రచన సాహితీ కళాభిమానులను అలరిస్తుంది. మల్కిభరాముడిగా ప్రసిద్ధిగాంచిన ఇబ్రహీం కుతుబ్షా సర్వ ధర్మ సమాదరణ, సాహిత్యంపట్ల అతని అభిమానం, గోల్కొండ రాజ్యంలో తెలుగు భాషకు గల అత్యున్నత స్థానం ఈ రచనలో ప్రస్ఫుటమవుతుంది.

ఇంత అద్భుత రచనతో మనల్ని అలరించిన నా ఆత్మీయుడు సాకేత్‌కి ఆ శ్రీరాముని ఆశీస్సులు ఎల్లవేళలా ఉండాలని ఆశిస్తూ అభినందనలతో...

-భాస్కర్ యలకంటి

కవి, రచయిత,

సామాజిక విశ్లేషకులు

శనార్కులు

ఉండమాల్ (నాగర్ ఉర్మాల్) కళాభారతి పెద్దనాయన పిలిచిందని గురూల పొద్దుగాల లేని ఉండమాల్ పోయిన. పెద్దనాయన పక్కన కూన చెట్టకొని, మున్న రోజు చుడనాకు పొద్దులం చదివిన. బాగ రాశిననుకుని దీవిందిండు. పీజే పని శెప్ప శెప్పనా అని అడిగిండు. బరాబర్ శెప్పంబని చెప్పిన. గట్లయితే గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం అనే నాటకం రాయ మని దాని గురించి మన్నే ముచ్చట్లు జెప్పిండు. మైజునగర్ జిల్లాల నాటకాల ముచ్చటొస్తే ముందుగాల రూపకొచ్చేది కళాభారతి (పెద్దనాయన) సర్పించువ్వ చార్కులంబు పెద్దోళ్ళు.

ఇక పోయెస్త అని జెప్పి అడిపించి లేచిన. ఇక నాటకం రాయాలనుకున్న కాలం గిర్రున కిర్రోట్లల్లు పెద్ద నాయన కాలం జేసిండు. మన్న బాధయింది. ఇక ఎట్లన్న జేసి పొద్దులం రాయాలనుకున్న అడిగినప్పుడల్లా ఎన్నో రాజాల (చరిత్ర) ముచ్చట్లు జోరేదార్ ముచ్చట్లు నాట జెప్పి మన్న సార్వార్ ఇచ్చింది శ్రీరంగరాజేశ్వరి. (నా సహధర్మచారిణి) గట్లనే మా దోస్తే చిత్రపర్లుల మేంకట రమణాచార్కులు ఏకాంతికను నూసి మన్న రాసిన వంటని ఖాషయిండు. నాలగు మంచి ముచ్చట్లు రాసిచ్చిండు.

ఇక మన పాలమూరు ముద్దుబిడ్డ గోరేటి వెంకన్న గారిని అడుగంగనే ఏకాంతిక సదివి నాల్గు ముచ్చట్లు రాసిచ్చిండు. మన్న బలం వచ్చింది. అచ్చేయించా లెట్లంబని షాద్ నగర్ సాహితీ కళాభారతి దోస్తే లవడిగిన. నన్న జేషితర్ ఉండమని భరోసా ఇచ్చిండు. గోరేశంకర్, హరీష్ శర్మ వెంకట్ రెడ్డి ఇంక మన్న మంచి దోస్తలు.

తెలంగాణా పదేండ్ల పండుగ 21 రోజులు జేస్తున్నరని గప్పుడే ఈ పుస్తకం బైటికి రావాలంటుని జెప్పంగనే మా సాహితీ కె.పి.లక్ష్మీ నరసింహ నాటిక పట్ట

పట్ట కంప్యూటర్ల కొట్టేశాడు.

ఇంగ భాస్కర్ యలకంటి, ఖాజా పాషా దోస్తాన్ల నాలుగు మాటలు రాసిచ్చింద్రు.

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం ఏకాంకికను మీ ముంగలికి తేనీకే నాకు సార్దార్ జేసిన ప్రతాకృతికి పేరు పేరున శనార్తులు చెప్పుకుంటూ.....

మీ

సాకేత ప్రవీణ్

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం

(ఏకాంకిక)

పాత్రలు

- 1) సూత్రధారుడు
- 2) ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా (రాజు)
- 3) జగదేవరావు (దివాన్ జి)
- 4) వందిమాగధులు (ఇద్దరు)
- 5) ఇద్దరు భటులు
- 6) మరింగంటి సింగరాచార్యులు
- 7) కందుకూరి రుద్రకవి
- 8) అద్దంకి గంగాధరుడు
- 9) క్షేత్రయ్య
- 10) సారంగతమ్మయ్య
- 11) పొన్నగంటి తెలగన
- 12) తులసీ మూర్తి

ఇష్టదేవతా స్తుతి

వందే రఘుకుల తిలకమ్
వందే సాకేత రామ, వానర మిత్రమ్
వందే పురాణ పురుషమ్
వందే సకల సురలోక వందిత శ్యామమ్.

గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం

(ఏకాంకిక)

నాంది

ఎవ్వనిచే జనించు జగ, మెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై
యెవ్వనియందు డిందు బరమేశ్వరుడెవ్వడు, మూలకారణం
బెవ్వ, డనాదిమధ్యలయు డెవ్వడు, సర్వము దానయైన వా
డెవ్వడు వాని నాత్మభవు నీశ్వరు నే శరణంబు వేడెదన్.

ప్రస్తావన

(సూత్రధారి ప్రవేశించును)

తెలంగాణ ప్రాంతంలో గోల్కొండ నవాబుల కాలంలో తెలుగు సాహిత్యానికి చక్కని గౌరవం లభించిన సంఘటనలు చాలా అరుదు. అందులో ఇబ్రహీం కులీకుతుబ్ షా వారి కాలంలో తెలుగుభాషా వికాసం కొంతమేరకు కలిగిందని చెప్పవచ్చు. అందులో అళియ రామ రాయల వారి సహవాస ప్రాప్తి చేత ఇబ్రహీం కులీ కుత్బుషా గొప్ప విజయాలను చవిచూసిన సంఘటనలు మనకు చరిత్ర చెప్పే నిజాలు. ఒకనాటి ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్షా వారి ఆస్థానంలో జరిగిన కవితాగోష్ఠిని మీ ముందు ఉంచే ప్రయత్నమే మా ఈ గోల్కొండ తెలుగుసాహితీ వైభవం. రసజ్ఞులు ఆద్యంతం ఈ ఏకాంకికను వీక్షించి ఆశీస్సులు అందిస్తారని సవినయంగా కోరుకుంటూ అనేక నమోవాకములు (సుల్తాన్ ఇబ్రహీం కులీకుతుబ్ షా' రాచరికం ఉట్టిపడగా, రీవీగా అడుగులు వేస్తూ... సభామంటపానికి రాజసింహంవలె వస్తుంటాడు. ఆయన ముందు, ఇరు ప్రక్కలా భటులు నడుస్తూ సుల్తాన్ గారు సభాసదనానికి విచ్చేస్తున్నారని సూచిస్తూ...)

భటులు (వందిమాగధులు)-రాజాధిరాజ, సకలసామంత రాజైక వందిత,
గోల్కొండ సామ్రాజ్య సింహాసనాధీశ, అనన్య సామాన్య విశేష ప్రతిభా కళా
నైపుణ్య ధురీణా! దుర్వార బాహుబల పరాక్రమాగ్రగణ్యా!, నిష్కళంక పరిపా
గోల్కొండ తెలుగు సాహితీ వైభవం=20=సి.సాకేత ప్రవీణ్

లనా దక్షా! లాలసరరీగజాంకుశ రాయపక్షి సాకువ సింహ తలాటరాయ?,
సమరోత్సాహసింహ, మతసామరస్యాది సద్గుణాంకిత రసహృదయా! సంగీత
సాహిత్యాది కళార్చిత రసోద్ధాన విహారా! మల్కిభరామ బిరుదాంకిత లలామా,
సుల్తాన్ ఇబ్రాహీం కులీకుతుబ్ షా గారు వేంచేస్తున్నారహో.....

(సింహాసనాధీశుడై, చిరుదరహాసంతో అందరినీ తమ తమ స్థానాలలో కూర్చున
వలసిందిగా సంజ్ఞ చేసి, ప్రధానమంత్రి వర్మలతో...)

ఇబ్రాహీం కులీకుతుబ్ షా:-అమాత్యా!, జగదేవరావు మహోదయా? ఈనాటి
ఈ సాయం సంధ్యా సమయంలో రసహృదయులైన సభాసదులతో అత్యంత
కళాత్మకమై, కోలాహలమై, రసజ్వలను క్షణక్షణం ఉల్లాసభరితులను గావిస్తున్న
సభ బహుశోభాయమానమై విరాజిల్లుచున్నది. గోల్కొండ సామ్రాజ్యాధిదేవతకు
కోదీసూర్యులతో మంగళహారతి పట్టినట్టు కనువిందు చేస్తున్నది. భళా! క్యా
బాత్ హై?!

జగదేవరావు:-జీ హుజూర్! ఈ సంధ్యా సమయం మీవంటి రసహృదయులకు
ఆటవిడుపుగా మీచే నిర్దేశించబడినదే గదా ప్రభూ!

ఇబ్రాహీం కులీకుతుబ్ షా:-హా...హా॥ జరూర్ (సభను గంభీరంగా చూస్తూ)

జగదేవరావు:-తమ అజ్ఞానుసారం ఈనాటి సభ సాహిత్యగోష్టిగా నిర్వహించుకునేందుకు ప్రభువుల అనుమతి కోరుచున్నాము ప్రభూ...

ఇబ్రాహీం కులీ కుతుబ్ షా:- హో బహుత్ అచ్చా! తెలుగు సాహిత్య గోష్టి
అన్న మాట! మాకు అత్యంత ఆనందాన్ని పంచగలదు.

(తన్మయత్వంతో) అహా! తెలుగు! ఆ మాట వింటే చాలు మా మనసు గత
స్మృతుల ఆనంద తరంగవీచికలో తేలియాడి మధురానుభూతుల పరంపరలను

అవిశ్రాంతంగా సృష్టించి జ్ఞాపకాల అవనికపై ఆనందనాట్యంగావిస్తున్న చిత్రం దృగ్గోచరమవుతుంది. బలీయమైన విధికి తలొగ్గి కాలపురుషుడి అజ్ఞ మేరకు దేశభాషలందు తెలుగు లెస్స అని పలికి, అముక్తమాల్యద వంటి నారికేళ పాక భూయిష్టమైన ప్రబంధ రచనను గావించి సాహితీ సమరాంగణ సార్వ భౌముడిగా మూరు రాయర గండగా, ఆంధ్రభోజుడిగా, అశేష జన వాహినిచే వేనోళ్ళ కీర్తింపబడి తరతరాలకు చెరగని కీర్తిని అర్జించి పెట్టి విజయనగర సింహాసన యశశ్చంద్రికలను దశదిశల ప్రసరింపజేసి తెలుగు నాట స్వర్ణ యుగంగా పరిణవిల్లింపజేసిన శ్రీకృష్ణదేవరాయల వారసత్వాన్ని పుణికి పుచ్చు కున్న అళియరామరాయల సాంగత్యాన్ని ఆశ్రయించి అతని సహవాస ప్రాప్తిచే అట్టిన వాసనలు నేటికీ ద్విగుణీకృతమై నిత్య నూతనమై నిర్వృంద్యమై నూత నోత్సాహస్యందనంపై పరుగులు తీస్తున్న తీరు అమోఘం. అళియ రాయల పండిత సభలో రాళ్లు సైతం కరిగిపోయిన సంఘటనలు, రతనాల రాశులను కైవసం చేసుకున్న పండిత వరేణ్యులు, అగ్రహారాలను బహుమతిగా అందుకున్న అనన్య సామాన్య ప్రతిభాపాటవాలను ప్రదర్శించే అతిథి కవి పండిత శ్రేష్టులతో.... నిత్యం కళకళలాడుతూ పండిత పామర జన రంజకంగా రసహృదయోల్లాస భరితంగా సమయస్ఫూర్తి చమత్కృతితో బాసిల్లుతూ ప్రతిభావంతులకు పట్టం కట్టి పురస్కార వేడుకలలో అనుక్షణం తెలుగు సారస్వత సామ్రాజ్ఞిని అభిషేకిస్తూ జ్ఞానామృతధారలసారాన్ని గ్రోలెడి భాగ్యం కలిగిన సంఘటనలు నేటికీ మరపు రానివై తరగని హృదయోల్లాసము కలిగించుచున్నవి ఆనాటి కవి పండితుల సాంగత్యం జ్ఞాన సముపార్జనలో గల ఆనందం, కవి పండితుల కందించే పురస్కారంలో దాగి ఉన్న సంతృప్తి, కవితా గానామృతంతో తడిసి హృదయ తాపాన్ని దూరం చేసే కవి వరేణ్యుల కమనీయ కాల్పనిక జగత్తులో చేసే విహారం సమయానుకూలంగా అళియరామరాయల చమత్కార సంభాషణ చతురత కవి పండితుల సంస్కార విధేయత వినయ సంపన్నత సహృదయ సామరస్యం సమసద్వివేకచిత్తగరిమ ఇలా ఒక్కటేమిటి ఎన్నో ఎన్నెన్నో నా

జ్ఞాపకాల దొంతరలలో దోబూచులాడుచున్నవి. ఆనాటి విజయనగరాధీశుని సత్సాంగత్యమే నాకు తెలుగు సాహిత్యం పట్ల అభిమానం పెంచి భాషా సౌందర్య పిపాసకుడిని చేసింది.

సహవాస ప్రాప్తం వల్ల సంప్రాప్తించిన సద్భాగ్యం ఇది. చలో.....చలో.....
షురూ కరో (గంభీరంగా నవ్వుతూ)

జగదేవరావు:- జీ హుజూర్ ఈనాటి సభకు ఉద్ధందులైన కవి పండితులు విచ్చేసి ఉన్నారు. ప్రభూ! వారిని మీకు పరిచయం చేయడానికి అనుమతి కోరుచున్నాను.

ఇబ్రహీం కులీకుతుబ్షా:- మంజూర్ హై దీవాన్ జీ! ఆగే బడో!
(గర్జం దువ్వుతూ)

జగదేవరావు:- చిత్తం మహోప్రభూ! వీరు శ్రీమాన్ మరింగంటి సింగరాచార్యులు, వీరు కందుకూరి రుద్రకవి, వీరు అద్దంకి గంగాధరులు, వీరు క్షేత్రయ్య, వీరు సారంగ తమ్మయ్య, వీరు పొన్నగంటి తెలగన (ఒకొక్కరి పేరు చెప్పినప్పుడు లేచి: నమస్కరించి కూర్చుంటారు). వీరంతా తెలుగులో కవి, పండితులుగా పేరెన్నిక గల్గినవారు. గోల్కొండ సామ్రాజ్యాధినేత సుల్తాన్ ఇబ్రహీం కులీకుతుబ్షా వారు తెలుగు సాహితీప్రియులనీ, కళాపోషకులని తెలిసి ఈ రోజు మన సాహితీ గోష్టిలో పాలుపంచుకొనుటకు వచ్చారు జహాపనా! మీరు అనుమతిస్తే వారి ప్రతిభా పాటవాలను, తెలుగు భాషా సౌభగుల గుబాలింపులు మీకంది వ్వాలని ఉవ్విళ్ళూరుతున్నారు ప్రభూ!

ఇబ్రహీం కులీకుతుబ్షా:- వారెవ్వా రావుగారూ! మీకు కూడా కవిత్వం బాగానే ఒంటపడుతున్నట్టుగా ఉందే (పెద్దగా నవ్వుతాడు.)

జగదేవరావు:- మీవంటి సాహితీ ప్రియులు మా ప్రభువులైతే, రాజ్యంలో సాహిత్య సంపదకు కొదవేముంటుంది జహాపనా!

ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్షా:- భేష్ బహుత్ అచ్చా కహా! యథా రాజా తథా ప్రజా: అంటారు. అంతేనా దీవాన్ జీ....

జగదేవరావు:- జీ హుజూర్ (సలాం చేస్తూ)

ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్షా:- (నవ్వి) కవి పండితులారా! గోల్కొండ సామ్రాజ్యం సకల కళలకు, కళాపోషకులకు పుట్టినిల్లై శోభిల్లుతుంది. సామ్రాజ్యలక్ష్మిని మీ పవిత్ర కవితాధారాలతో అభిషేకించండి! మమ్ములను పునీతులగావించండి! ముందుగా మరింగంటి సింగరాచార్య మహోదయా! మీ కవితా స్రవంతిని మా మనో కేదారంలో ప్రవహింపజేసి ముమ్ములను ఆనందింపజేయండి కవివార్యా!

మరింగంటి:- మహాప్రభూ... గోల్కొండ సామ్రాజ్య వైభవం, దశ దిశలా వ్యాపించాలి. సుల్తాన్ ఇబ్రహీం కులీకుతుబ్షా కీర్తి అజరామరమై వెలుగొందాలి, అని మనస్ఫూర్తిగా ఆశీర్వాదిస్తూ నాపేరు మరింగంటి సింగరాచార్యులు. మాది నల్లగొండ జిల్లా దేవరకొండ ప్రాంతం. నా పూర్వజన్మ సుకృత ఫలితంగా నేను కవి పండిత వంశంలో పుట్టాను. వాల్మీకి మహర్షిచే రచింపబడిన రామాయణాన్ని నిరోష్ఠ్య రామాయణంగా రచించాను. వాల్మీకి మహర్షిచే రచింపబడిన రామాయణ ఇతిహాసం ఎన్నిసార్లు చదివినా విన్నా పాడినా నిత్య నూతన అర్థాలను ప్రసాదిస్తూ సరికొత్త ఆలోచనలకు నాంది పలికే అద్భుత కావ్యం. చాలా మంది ఇది పారాయణ గ్రంథంగా స్వీకరిస్తారు. రామాయణాన్ని పారాయణ గ్రంథంగా మాత్రమే స్వీకరిస్తే ప్రయోజనం శూన్యం. రామాయణం